

[Rytter.]

til at præge Danmarks Ansigt udadtil og Historiens Dom, og her spørger jeg: Hvem har Ansvaret for disse Domme, som danner Forudsætning for det Lovforslag, vi her diskuterer? Det er blevet sagt, at Dommerne har Ansvaret for dem. Jeg for mit Vedkommende maa sige, at jeg havde haabet, at Dommerne havde taget noget mildere paa Sagerne — ja, jeg kan oven i Købet gaa saa vidt at sige, at jeg havde ventet, at Dommerne havde gjort det. Dommerne holdt Ryggen rank under Besættelsens Aar. Jeg ved, hvad angaar den Ret, jeg har haft med at gøre, at ikke i et eneste Tilfælde har vi, det være sig Dommere eller Præsident, givet efter for Pres, hvad enten det kom fra det ene eller det andet Sted. Men paa samme Maade har det ikke forholdt sig her. Jeg synes Dommerne kunde have været noget mildere, netop fordi Rigsdagen har aabnet en Udvej for dem paa to Maader, dels ved i § 1 at bruge Ordet „Anvisning“, dels ved at undtage civilt Arbejde; herunder kunde man have lagt langt mere, end man efter min Mening har gjort. Til Begrundelse for, at Dommerne burde have taget et mildere Standpunkt, vil jeg ogsaa anføre — vel at mærke hvis de var blevet gjort opmærksom derpaa af de Myndigheder som har med det at gøre —, at Rigsdagen gennem Bestemmelsen om Minimumsstraffen paa 4 Aar havde pointeret, at det var Meningen, at Smaating skulde man ikke tage med. Jeg kommer senere lidt mere ind herpaa. Dommerne kunde ogsaa have set, hvis de havde gaaet alt Materiale igennem — hvad de naturligvis ikke kunde uden at være blevet gjort opmærksom derpaa —, at den højtærede Justitsminister over for Landstinget havde afgivet et Løfte om, at han vilde sende et vejledende Cirkulære. Disse to Omstændigheder gør, at jeg havde troet, at Dommerne vilde være kommet til mildere Resultater.

Men jeg synes ikke, man kan bebrejde Dommerne noget som helst, selv om jeg som sagt havde haabet og ventet noget andet af dem. Vi maa erindre, hvordan Situationen laa. Allerede i Slutningen af 1943 blev der udsendt en Erklæring fra Frihedsraadet, hvori det hed, at Dommerne ikke var deres Stilling voksne; naar disse Tilstande var forbi, saa maatte de gaa.

Med andre Ord — man bebrejdede altsaa Dommerne den Virksomhed, de udøvede, medens Dommerne jo dog kun har een Virksomhed: at følge de Love, som Landets ansvarlige Myndigheder, Regering og Rigsdag, har givet. Man dvæler navnlig ved een bestaaende Lov, Kommunistloven, idet man siger, at der kunde Dommerne have vægret sig. Nu vil jeg for det første gøre opmærksom paa, at det hidtil har været en almindelig Anskuelse, hævdet af de Radikale og Socialdemokraterne og af de yderliggaaende Partier, at en Domstol ikke kan tilsidesætte en af Rigsdagen vedtagen Lov, selv om den er i Strid med Grundloven. Jeg for mit Vedkommende har ment, at Domstolene var berettigede dertil, men jeg er klar over, at for Fremtiden maa man tage følgende Reservation: medmindre det drejer sig om Statens Eksistens og Velfærd. Jeg gad se, hvad man her i Rigsdagen, hvad Landet, hvad Verden vilde sige, naar to Hundrede og nogle og tyve Medlemmer af Rigsdagen ikke turde modsætte sig en Lovs Vedtagelse, og en enkelt Dommer saa sagde: Den Lov, Rigsdagen har vedtaget — fordi man mente, den var nødvendig for Landets Velfærd, for Landets Eksistens —, den tilsidesætter jeg, Dommer den og den. Een eneste Mand skulde under saadanne Omstændigheder tilsidesætte Loven — jeg ved ikke, om nogen i Virkeligheden mener det.

Frihedsraadet havde altsaa allerede i Slutningen af 1943 udtalt sig imod Dommerne. Men er der ikke sket noget senere, som gør, at Dommerne maa være yderst forsigtige? Jo, i høj Grad. Jeg vil blot minde den højtærede Justitsminister om et Tilfælde, som jeg gaar ud fra har gjort et lignende Indtryk paa Ministeren som paa mig: efter at en Dommer havde frigivet en Mand, idet han sagde, at der ikke var noget Grundlag for at dømme ham, blev denne Mand 2 Dage efter fundet dræbt. Det var et Advis til Dommerne: Pas paa, hvis I ikke gør det, skal vi nok! Det var eet Tilfælde — jeg ved ikke, hvad Ministeren har foretaget sig i den Anledning.

Den højtærede Justitsminister kender ogsaa et andet Tilfælde oppe fra Aalborg, hvor en Mand blev løsladt. Den offentlige Mening, eller jeg vil hellere bruge Udtrykket den *sakaldte* offentlige Mening, sagde: